

Реферат на тему: Павло Загребельний (рік народження 1924)

Павло Загребельний народився 25 серпня 1924 р. на Полтавщині. У 1941 р., щойно закінчивши середню школу, пішов добровольцем на фронт, був курсантом другого Київського артучилища, в серпні цього ж року був поранений. Наступного року знову був тяжко поранений, потрапив у полон. У 1945 р. П. Загребельний працював у радянській военній місії в Західній Німеччині.

У 1946 р. він вступив на філологічний факультет Дніпропетровського університету. Закінчивши університет у 1951 р., розпочав діяльність журналіста.

У 1957 р. видав збірку оповідань «Учитель», повість «Дума про невмирущого», наступного року – збірку «Новели морського узбережжя». У 1959 р. письменник розпочав пригодницько-політичну діалогію, видавши перший роман «Європа 45». У 1961-1963 рр. Загребельний працював головним редактором «Літературної газети», видав другу книгу діалогії «Європа. Захід».

Протягом 1960-1980 рр. письменник створив основну частину своїх романів, які принесли йому світове визнання: «День для прийдешнього» (1963), «Диво» (1968), «З погляду вічності» (1970), «Переходимо до любові» (1971), «Первоміст» (1972), «Смерть у Києві» (1973), «Євпраксія» (1975), «Розгін» (1976), «Роксолана» (1980), «Я, Богдан (Сповідь у славі)» (1983) та інші.

Оцінки цих творів були далеко не однозначні: від схвальних до знищувальних, але саме це і засвідчувало, що з'явилися твори небуденні, автор здобув славу одного з найерудованіших письменників свого часу.

У 1974 р. за романи «Первоміст» і «Смерть у Києві» П. Загребельний отримав Державну премію ім. Тараса Шевченка.

П. Загребельний у 1979-1986 брр. очолював Спілку письменників України. Був депутатом Верховної Ради СРСР, Верховної Ради УРСР. Протягом 1980-1990 рр. письменник видав твори: «Південний комфорт» (1984), збірник «Неймовірні оповідання» (1987), «В-ван» (1988), фантастичний роман «Безсмертний Лукас» (1989), «Гола душа» (1992), пригодницьку повість «Ангельська плоть» (1993), «Тисячолітній Миколай» (1994), «Юлія» (1997) та інші твори.

П. Загребельний власноруч переробляв свої прозові твори на п'єси, які були поставлені українськими театрами. За його сценаріями на Київській кіностудії імені О. Довженка були зняті художні фільми: «Лаври» (1974), «Ярослав Мудрий» (1982). Загребельний є автором збірника статей, есе «Неложними вустами» (1981).

Основний жанр П. Загребельного – це роман, хоча і його доробку є і новели, і оповідання, і повісті. Проте серед жанрово-стильового розмаїття романістики письменника особливе місце займає історична белетристика.

Роман «Диво» був першим історичним твором П. Загребельного. Твір має оригінальну композицію: у ньому поєднуються в одній розповіді далека минувшина й сучасність, зіставляється те, що реально було розділене майже тисячоліттям. Це стало можливим завдяки тому, що центром цих періодів виступає реальний образ Софії Київської – дивовижної пам'ятки архітектури часів князювання Ярослава Мудрого, збудованої, за художньою версією П. Загребельного, талановитим майстром Сивооком, – незвичайне диво, що «ніколи не кінчається й не перекладається», яке однаково належить як XI

століттю, так і ХХ. Великою мірою собор є символічним образом. Софія як художній символ і як реальна історична пам'ятка, сконцентрувала в собі весь волелюбний, сильний дух народу, його невмирущість та нескореність. Собор не нагадував візантійських церков, звідки прийшло на Русь християнство, бо не було в ньому простоти й суворості, а було «щось буйно-рожеве, приховано-поганське», як у тих дерев'яних язичницьких святинях, що їх у той час палили й нищили по всій Русі. «Він був барвистий, як душа й уява народу, що створив його», – пише П. Загребельний.

Але ще більшим дивом у романі постають люди. Письменник детально змальовує складні людські долі, глибоко розкриваючи психологію своїх персонажів. Майстерно змальований в романі митець Сивок, будівничий Софії Київської. Його доля – це доля талановитого майстра, який багато блукав по Русі, був ченцем у болгарському монастирі, згодом, полонений, потрапив до Візантії, працював у константинопольського майстра як будівник і оздоблювач храмів і аж згодом, дозрілий у своєму таланті і розумінні життя, повернувся до Києва, на рідну землю. З особливою уважністю і проникливістю письменник розповідає про те, як зароджується й формується в Сивоокові митець – наука Діда Родима, язичницьке бунтування проти хрестів, вишкіл по інших краях. І нарешті – натхненний вияв усіх його вмінь і здібностей у творенні Софійського дива. Відштовхуючись від запису в літописі Нестора про збудування собору Ярославом, П. Загребельний створює образ русича Сизоока, талановитого митця давніх часів, і пристрасно переконує читача, що в славному архітектурному шедеврї є відсвіт життєвого й творчого подвигу нашого далекого предка-слов'янина, представника свого народу. Складним, суперечливим постає образ князя Ярослава, який зображається реальною людиною: твердим і цілеспрямованим, але водночас і жорстким, закоханим у книги, мудрим, і в той же час незахищеним, слабким, як звичайний смертний.

У романі автор не просто стежить за розвитком подій, життєвих колізій, а намагається дати їм філософсько-етичне тлумачення, робить це непомітно, ненав'язливо, часто через самих героїв. Завдяки такому глибокому проникненню в психологію персонажів, авторові вдалось порушити досить багато важливих проблем не тільки того часу, але й сучасності: влада й мистецтво, влада і людина, талант і держава, проблема творчого начала в людині, свободолюбства, людської гідності, добра і зла, проблема вибору. Протягом твору автор ненав'язливо підводить читача до думки, що «справжня історія – це історія творення, а не руйнування».

Багатий ідейно-психологічний зміст роману, розгалуження основної його проблематики зосереджуються не лише в образах Сивоока і Ярослава. Серед помітних героїв роману – і представники іншого покоління, що належать уже двадцятому століттю: вчені Гордій Отава та його син Борис. Історик Гордій Отава бере гору не тільки в науковій полеміці з німецьким професором Шнурре, відстоюючи ідею самостійності й первинності культури слов'янства, а ціною власного життя рятує фрески Софії Київської від вивезення до Німеччини під час Другої світової війни. Отже, герої твору дуже різні, але всі вони творять історію своєї землі, несуть у собі той дивовижний світ, оригінальний внутрішній космос, що його ніколи не зруйнувати, як і Софію Київську.

Коментуючи свій роман «Диво», П. Загребельний у літературно-критичній статті «Спроба автокоментаря» зазначав: «Хотілося показати нерозривність часів, показати, що великий культурний спадок, полишений нам історією, існує не самодостатньо, а входить у наше життя щоденне, впливає на смаки наші й почуття, формує в нас відчуття краси й величі, ми ж платимо своїм далеким предкам тим, що ставимося до їхнього спадку з належною

шаною, оберігаємо й захищаємо його».

Слід зазначити, що на сьогоднішній день (значною мірою завдяки екранізації) більш відомим і популярним твором П. Загребельного є роман «Роксолана», в якому письменник вдається до художнього осмислення реальних історичних подій, розповідаючи про п'ятнадцятилітню Анастасію Лісовську, доньку священника з Рогатина, яку захопила в полон татарська орда. Дівчину продали в рабство, вона потрапила в гарем турецького султана Сулеймана, за рік вибилася з простих рабинь в султанські дружини (а їх не могло бути згідно з Кораном більше чотирьох), стала улюбленою дружиною султана, а після його смерті кілька десятиліть керувала безмежною Османською імперією і впливала на життя всієї Європи. Та якщо в європейській історії жінки-правительки держав були явищем доволі поширеним, то в мусульманському світі за всю історію налічується лише два десятки імен жінок-правительок, і серед них ім'я Хасекі (офіційне ім'я султанші). Венеціанські послы в донесеннях із Стамбула називали її Роксоланою (в перекладі – русинка, тобто жінка з Русі), під цим ім'ям вона й зосталася в історії.

В авторському післяслові П. Загребельний так коментував причину, з якої він звернувся саме до образу Роксолани: «Досі постать Роксолани була безплотною, ставала об'єктом псевдопатріотичних захоплень, використовувалася деякими авторами як своєрідний рупор для їхніх розумувань, - і тут (тобто в «Роксолані») вона, як принаймні здається авторові, віднаходить ті необхідні виміри і якості, які роблять її особистістю. Власне, роман – це історія боротьби нікому не знаної дівчини й жінки за свою особистість, за те, щоб уціліти, зберегти і вберегти себе, а тоді вознестися над оточенням, може, й над цілим світом».